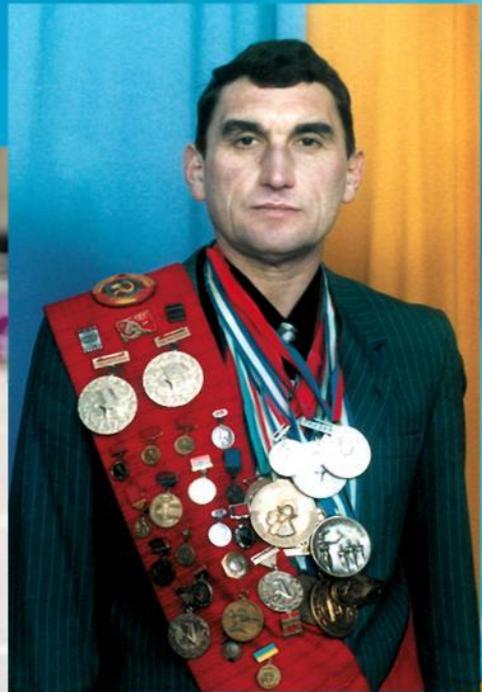

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ

*у контексті державної
програми розвитку фізичної культури в Україні:
досвід, проблеми, перспективи*

Присвячується 10-річчю факультету фізичного виховання і спорту

Житомир, 2014

Сірик А. Є., Сергієнко В. М. Фізкультурно-спортивна діяльність вищого навчального закладу	149
Твердохліб Ж. О. Формування професійних навиків у майбутніх педагогів у процесі застосування методики колового тренування на заняттях з фізичного виховання	152
Томашевський І. Я., Гринчук О. М. Технічна підготовка волейболісток у вищих навчальних закладах	155
Ушаков В. С., Проценко А. А. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання в вищих навчальних закладах	157
Філіппов М. М. Формування освітнього процесу в вузівському фізичному вихованні	160
Шаверський В. К., Саранча М. П. Оцінка фізичної підготовки студентів-волейболістів різних ігрових амплуа	163
Шепеленко Т. В., Лучко О. Р. Основні критерії відбору у групи спортивного удосконалення зі спортивної аеробіки та черліденгу в УкрДАЗТ	166
Яворська Т. Є. Науково-дослідна діяльність як базова основа інтелектуального самовдосконалення майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту	169
Яковліва О. П., Яковлів В. Л. Роль спілкування у розвитку особистості майбутнього вчителя фізичної культури	171

**НАПРЯМ III.
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ**

Дмитренко С. М., Асаулюк І. О., Романенко О. І. Зміни в показниках швидкісно-силових здібностей учнів середнього шкільного віку під впливом педагогічної технології	175
Жуковський Є. І., Шищук Л. М. Виховання морально-вольових якостей – одна з педагогічних умов ефективної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності школярів	177
Иваненко В. В. Психологічна підготовка в волейболі	179
Коробейников Г. В. Індивідуально-типологічні властивості психофізіологічних функцій у елітних дзюдоїстів різної статі	183
Омельченко Т. Г. Оволодіння навичками та вміннями емоційної саморегуляції як необхідна складова підготовки фахівця у сфері фізичного виховання та спорту	186

ПРОФЕСІОНАЛЬНА ПІДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФІЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАННЯ В ВИСШИХ УЧЕБНИХ ЗАВЕДЕННЯХ

Ушаков В. С., Проценко А. А.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Постановка проблеми. В останнє десятиліття з розвитком демократизації суспільної життя, змінами, що відбуваються у всіх сферах науки і освіти, відбуваються суттєві, глибокі перетворення, спрямовані на гуманістичні позиції і становлення людини як особистості, зокрема і в вищій педагогічній освіті [1, 3].

Сучасний етап науково-технічного прогресу підвищує вимоги до спеціальної професійно-педагогічної підготовки вчителя загальноосвітньої школи і до фізичного виховання зокрема. Успішність навчання, розвиток особистісних якостей, збільшення працездатності, зміцнення здоров'я студентів і, як наслідок цього, розвиток інтелектуального потенціалу, безсумнівно, залежать від правильного рішення поставлених завдань [5, 6].

В даний час найважливішою задачею педагогічного процесу підготовки вчителя фізичного виховання слід розглядати перетворення студента в вчителя професіонала, здатного вирішувати будь-які завдання, пов'язані з навчанням, вихованням і оздоровленням. Совершенствование процесу професійної підготовки вчителя фізичного виховання вимагає не тільки нових і ефективних підходів організації навчально-виховного процесу в вищій педагогічній освіті, але і деяких змін, змін структури і змісту спеціальної підготовки студентів спеціальності фізичне виховання [5, 2].

Методична підготовка єдиною системою, яка складається з проведення лекційного курсу, семінарських, практичних, самостійної і індивідуальної роботи з викладачем. Закінчується процес навчання рівнем готовності до професійно-педагогічної діяльності на основі педагогічних знань і умінь, особистісних якостей студентів, які визначають ступінь їх підготовленості. Рівень підготовки слід розглядати з позицій диференційованого підходу до навчання студентів педвузу з використанням різних засобів фізичного виховання [2].

Эффективность процесса подготовки будущих учителей физического воспитания в значительной степени определяется ходом дидактического процесса, включая личность студента в деятельность, активизацией познавательных процессов восприятия сложного процесса подготовки. Педагогическая система образования поэтапной подготовки будущих учителей физического воспитания представляет собой целостный процесс, цель и задачи которого – обеспечить с помощью большого спектра средств непрерывность, комплексность и профессионально-педагогического обучения будущих учителей физического воспитания.

Разработка теоретических основ профессиональной подготовки учителей – один из самых актуальных вопросов педагогической науки современности. Профессиональная подготовка будущего учителя физического воспитания – это формирование личности, которая происходит в соответствии с профессионально-педагогической деятельностью. Важным фактором становления личности учителя физического воспитания является осознание значимости собственных наработок, достижений, перспектив своего духовного и профессионального роста, что соответствует процессу физического воспитания [6].

Результаты подготовки будущих учителей физического воспитания можно достичь лишь при условии законодательного, программного и нормативного обеспечения, выражающегося в конкретных документах и материалах, разработанных государственными органами управления в сфере физической культуры и спорта. Концептуальные положения по подготовке будущих учителей физического воспитания определены в Законах Украины «Об образовании» (1996), «О высшем образовании» (2001), «О физической культуре и спорте» (1993), Национальной доктрине развития физической культуры и спорта (2004) .

В этом аспекте отмечаем, что подготовка будущих учителей физического воспитания не может осуществляться изолированно от тех проблем и тенденций, которые охватывают систему образования и воспитания молодого поколения. Одной из центральных проблем современного образования является профессиональная подготовка будущих учителей физического воспитания.

Анализ последних исследований и публикаций. Анализ литературных источников по проблеме подготовки учителей физического воспитания в профессиональной деятельности показал, что основную роль играет усвоение системы профессиональных умений и навыков, позволяющая глубоко осмысливать задачи физического воспитания, последовательно решать сложные учебно-воспитательные ситуации, возникающие на уроке физической культуры, прогнозировать и моделировать физкультурно-оздоровительную и спортивно-массовую работу.

Прежде чем рассмотреть проблему подготовки учителей физического воспитания в профессиональной деятельности, рассмотрим сущность понятия «профессиональная деятельность».

Профессиональная деятельность имеет две составляющие: первая – составляет систему средств, направленных на познание профессии и той области знаний, которые входят в ее теоретическую основу, вторая – система действий, направленная на познание студентами самого себя, на саморазвитие, самоопределение личности в целях достижения уверенности в себе, которая способствует развитию компетентности в практике профессиональной деятельности.

В психолого-педагогическом словаре определено, что «профессиональная деятельность» – это вид деятельности, который постоянно выполняется и специфика которого определяется в психолого-педагогическом воздействии на студентов с учетом их возрастных и индивидуальных особенностей, потребностей, интересов, духовного мира и, вместе с тем, целенаправленного управления процессом обучения и развития личности [3].

В работе мы придерживаемся традиционной трактовки понятия «профессиональная деятельность», а именно: «разносторонне целенаправленная организация жизнедеятельности студента на протяжении всех лет обучения, благодаря программам обеспечивает его профессиональную готовность». Особенности профессиональной деятельности учителя рассматривали Ф. Ганаболин, Е. Климов, Н. В. Кузьмина, К. Левитан, Е. Рогов и др. Так, Н. Кузьмина определила основные компоненты профессиональной деятельности учителя: конструктивный (способность к проектированию личности, содержания, средств осуществления педагогических целей); организационно-коммуникативный (способность устанавливать взаимоотношения с воспитанниками); гностический (способность приобретать и применять знания). Обобщая вышесказанное, отметим, что для учителя понимания структуры профессиональной деятельности имеет теоретическое и практическое значение. Рассматривая ее, можно установить связь между задатками, специальными способностями и творческим потенциалом личности, имеет большое значение при выборе профессии [4].

Профессиональная деятельность учителя физического воспитания обусловлена спецификой в общеобразовательных школах и требует от учителя физического воспитания наряду с приобретением знаний и умений в процессе профессиональной подготовки иметь хорошо развитые физические способности на уровне физических качеств. Именно сочетание профессиональных знаний, умений с физическими способностями предоставляет возможность учителю физического воспитания вносить творческие наработки в уроки физической культуры и внеклассные физкультурно-оздоровительные и спортивно-массовые мероприятия.

Анализируя научно-педагогическую литературу по подготовке учителей физического воспитания и спорта в профессиональной деятельности (А. Вацеба, Б. Ведмеденко, М. Герцик, А. Куц, В. Папуша, Б. Шиян), мы определили, что подготовка учителей физического воспитания понимается как процесс, отражающий научно и методически обоснованные меры вузов, направленные на формирование специалиста, способного на высоком уровне организовать процесс физического воспитания различных слоев населения в соответствии с общими тенденциями общества в формировании физического, психического и социального здоровья населения Украины.

Поскольку под «подготовкой» понимают «запас знаний, опыта, полученных в процессе обучения, практической деятельности», то в высшем педагогическом учебном заведении профессиональная подготовка будущего учителя физического воспитания становится целостным процессом усвоения и закрепления общепедагогических и

професійних знань, умінь, навчальних, ознайомлення з передовим педагогічним досвідом. Результатом професійної підготовки є стан готовності майбутніх учителів фізичного виховання до професійної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах [5].

Ціль дослідження – процес професійної підготовки учителів фізичного виховання до педагогічної діяльності спрямований на формування і розвиток певних професійних якостей.

Методи досліджень. Насправді, розвиток певних професійних якостей вчителя обумовлений не тільки соціальними і психологічними закономірностями; в цьому процесі важливі педагогічні умови, тобто ті обставини, які створюються спеціально з метою привчання майбутніх учителів фізичного виховання необхідних професійних якостей, передачі певних знань, понять і представлень, розвитку необхідних умінь і навчальних професійної діяльності.

Результати досліджень. Одним з показників підготовки студентів до професійної діяльності є його професійна мобільність, яка залежить від:

- підготовленості студента не до одного виду професійної діяльності, а до різних;
- розуміння принципів функціонування не однієї соціальної спільноти, а різних;
- проектування відповідних видів діяльності.

Тому професійна мобільність є результатом оволодіння не одним видом підготовки до професійної діяльності, а історично складеними окремими формами і засобами діяльності [6]. На нашу думку, потрібні і інші умови підвищення підготовки вчителя фізичного виховання до професійної діяльності. Це, насамперед, технологічне забезпечення навчально-виховного процесу до фізичної культури і введення профільного навчання за спортивним напрямком.

Основні висновки і перспективи подальшого дослідження. В результаті дослідження ми переконані, що професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання в вищій педагогічній школі України характеризувалась наступними фактами, а саме: зменшенням кількості годин, відведених на впровадження активних методів навчання; оновлення змісту методичної підготовки і пошук шляхів інтенсифікації навчального процесу через інтеграцію всіх дисциплін навчального плану. При підготовці фахівців широкого профілю нецелеспрямовано планувати значний обсяг навчальних занять. Головною задачею ВНЗ є ознайомлення майбутніх учителів з основними концепціями і положеннями [7].

Необхідно забезпечити підготовку вчителя фізичної культури на високому предметному, педагогічному, гуманітарному і методичному рівні з великим спектром реалізації професійних можливостей для роботи в загальноосвітній школі; формувати в ході педагогічного процесу особистість вчителя фізичної культури: а) мотивацію навчання; бажання оволодіти професією вчителя, вдосконалювати своє спортивне майстерство, зміцнювати здоров'я; б) знання, рухові вміння і навчальні; в) адаптивні можливості. Формуючи творчу активність особистості вчителя фізичної культури потрібно створити сприятливі умови і забезпечити розвиток професійних якостей особистості майбутнього вчителя фізичної культури: а) педагогічне майстерство; б) спортивне і фізичне вдосконалення; в) волевільні і інтелектуальні якості; г) функціональні механізми психіки.

Ураховуючи вищесказанне, педагогічний процес може визначатися як науково управляється процес, метою якого є досягнення високого рівня професійної готовності майбутніх учителів фізичного виховання до виконання функцій навчання, виховання і розвитку учасників засобами фізичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдулліна О. А. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в системі вищої педагогічної освіти / О. А. Абдулліна. – М. : Просвіщення, 1990. – 141 с.
2. Андросюк В. Н. Фізична підготовка студентів в умовах гнучких педагогічних технологій навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Андросюк Віталій Николаєвич. – Тернопіль, 1992. – 147 с.
3. Ашмарин Б. А. Теорія і методика педагогічних досліджень в фізичному вихованні / Б. А. Ашмарин. – М. : ФіС, 1978. – 222 с.
4. Бабич В. І. Підготовка майбутніх учителів фізичного виховання до формування культури здоров'я школярів : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Бабич В'ячеслав Іванович. – Луганськ, 2006. – 321 с.
5. Віленський М. Я. Основи професійної спрямованості фізичного виховання студентів педагогічних інститутів : навч.-метод. посібник / М. Я. Віленський, Р. С. Сафін. – М. : Вища школа, 1980. – 104 с.
6. Железняк Ю. Д. Теорія і методика навчання предмету „Фізична культура” : навч. посібник / Ю. Д. Железняк. – 3-е вид. – М. : Академія, 2008. – 272 с.
7. Федик О. П. Психологічні особливості професійної підготовки студентів до майбутньої спортивно-педагогічної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 „Педагогічна та вікова психологія” / О. П. Федик. – К., 1999. – 16 с.

АНОТАЦІЇ

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Ушаков В. С., Проценко А. А.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Стаття посвячена проблемі професійної підготовки майбутніх учителів фізического виховання в вищих навчальних закладах; вдосконаленню процесу професійної підготовки учителя фізического виховання; готовності к професійно-педагогіческої діяльності на основі педагогіческих знань і умінь двигательних навичок.

Ключевые слова: професійна підготовка, педагогіческа діяльність, знання, уміння, двигательні навички.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Ушаков В.С., Проценко А.А.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Стаття присвячена проблемі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах; вдосконалення процесу професійної підготовки вчителя фізичного виховання; готовності до професійно-педагогічної діяльності на основі педагогічних знань і умінь рухових навичок.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічна діяльність, знання, уміння, рухові навички.

PROFESSIONAL TRAINING OF THE STUDENTS OF PHYSICAL CULTURE SPECIALITY IN HIGHER INSTITUTIONS

Yshakov V., Protsenko A.

Melitopol Bohdan Khmelnytskyi state pedagogical university

The issue is devoted to a problem of future physical culture teachers professional training in higher institutions, to professional training of physical culture teachers improvement process, readiness to professionally-pedagogical activity on the basis of pedagogical knowledge and ability of motive skills.

Keywords: professional training, pedagogical activity, knowledge, abilities, motive skills.